

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 9 Sayı: 43 Volume: 9 Issue: 43
Nisan 2016 April 2016
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

GRAHAM SWIFT'İN *SU DİYARI* ADLI ESERİNDE "SU İNSANLARI" VE "TOPRAK İNSANLARI" "WATER PEOPLE" AND "LAND PEOPLE" IN GRAHAM SWIFT'S NOVEL *WATERLAND**

Turan Özgür GÜNGÖR**

Öz

İngiliz roman ve öykü yazarı Graham Swift, Cambridge Üniversitesinde öğrenim gördüğü yıllarda *Su Diyarı* (*Waterland*) (1983) adlı eserine konu olan Fens'e gider ve hem de bu bölge insanları hakkında bilgi sahibi olur. Bu eserde, Swift, tarih öğretmeni Tom Crick'in, onun ataları Crickler ve Atkinsonlar'ın, ataları Crickler ve Atkinson'ların yüzlerce yıldır yaşadıkları Fens'in geçmişini anlatır. Eserde, doğayla iç içe yaşayan ve "su insanı" olarak anlatılan Crickler, suya karşı mücadele veren ve "toprak insanı" olarak adlandırılan Atkinsonlar'ın yaşantıları dikkat çekicidir. Tom Crick'in ataları başta olmak üzere Fenslilerin doğayla ilişkileri, tarımsal üretim amaçlı doğaya karşı yürüttükleri mücadele ve kazandıkları arazileri ellerinde tutabilmek için gösterdikleri çabalar anlatılmaktadır. Bu bakımdan dünyayı etkisi altında alan, Fransız Devrimi, Birinci ve İkinci Dünya Savaşları, Amerikan İç Savaşı gibi önemli olaylar, Fenslileri çok fazla ilgilendirmez. Onları en çok ilgilendiren şey doğaya karşı yürüttükleri mücadeledir. Bu çalışmada *Su Diyarı* adlı eserde insan ve doğa ilişkileri, ekoeleştirel bakış açısına göre incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Graham Swift, *Su Diyarı*, Ekoeleştiri, Fens.

Abstract

Graham Swift, English novelist and short story writer, when he studied as a university student at Cambridge University, went to Fensland which is the subject of his novel in *Waterland* (1983) and had knowledge about Fensland and the people living in this region. In the novel, Swift tells the history of Tom Crick, a teacher of history, his ancestors, Cricks and Atkinsons, and Fensland, in which his ancestors had lived for centuries. The most remarkable points in the novel are the lives of Cricks who are called as "water people" who lived a life in touch with nature and the lives of Atkinson who are called as "land people" who lived a life in struggle against nature. The relationships of the people in Fensland, especially the ancestors of Tom Crick, with nature, their struggle against nature to gain land for agricultural purposes, and their efforts to protect the lands which they obtained are told in the novel. From this point of view, some important events which profoundly influenced the world such as French Revolution, First and Second World Wars, American Independence War do not interest the people in Fensland very much. The only thing that they concern is their struggle against the nature. In this study the relationship between human beings and nature in *Waterland* will be discussed with an ecocritical point of view.

Keywords: Graham Swift, *Waterland*, ecocriticism, Fensland.

1. Giriş

Doğal çevre günümüzde insanların neden olduğu geri dönülmesi imkânsız bir yıkımla karşı karşıyadır. İnsanoglu doğaya çeşitli müdahalelerde bulunarak, canlı ya da cansız varlıkların zarar görmesine neden olmaktadır. Pek çok bitki ve hayvan türü insanların neden olduğu yıkım yüzünden yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Ekosistemde dengelerin bozulması, iklim değişikliği, erozyon, su kaynaklarının azalması, enerji kıtlığı, canlı çeşitliliğinin azalması ve sel gibi pek çok olumsuzluklara neden olmaktadır. Günümüzde küresel çevre sorunlarına, sanayileşme, hızlı nüfus artışı, küresel ısınma, hızlı büyüme arzusu ve doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesi neden olmaktadır. İnsanlar doğaya yabancılaşmakta ve doğayı ötekileştirmektedir. Yaşanan sorunlara kamuoyunun dikkatinin çekilmesi ve bu sorunlara karşı duyarlılığın kazandırılması gerekmektedir.

2. Çevre Etiği ve Klasik Etik Anlayışları

Çevre etiği, bu yönde etkili çalışmaların yapılabilmesini amaçlar ve klasik etik anlayışından farklı özelliklere sahiptir. Klasik etik, insanlar arası ilişkileri incelerken, çevre etiği insanın kendi dışındaki dünya ile ilişkilerini inceler. Klasik etik anlayışa göre çevre sorunlarının çözümü için yeni bir etik geliştirmeye gerek yoktur ve insan-merkezci bakış açısı çevre sorunlarının çözümü için yeterlidir. İnsan-merkezci bakış açısına göre, insanların çevreyi istediği gibi kullanabilme hakları vardır. Klasik etik anlayışı, insanların çıkarını korunması ve geleceğinin tehlikeye atılmaması için çevrenin korunması gerektiğini savunur. İnsan merkezilikte her şeyin ölçüsü insandır. Evrenin odağına yerleştirilen insanlık için insan olmayan dünya madde kaynaklarıyla, hayvan ve bitki topluluklarıyla insansal amaçlara hürmet eden bir araçtır (Çoban, 2002: 19).

* Daniel Defoe'nun *Robinson Crusoe*, Charles Dickens'in *Hard Times* (Zor Zamanlar), Graham Swift'in *Waterland* (*Su Diyarı*) Adlı Eserlerinin Ekoeleştirel Açından İncelenmesi" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr., Kafkas Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Öğretim Üyesi.

Hasan Ünder, *Çevre Felsefesi Etik ve Metafizik Görüşler* (1996) adlı kitabında çevre etiğinin genel prensiplerinden bahseder. Ona göre en temel ve önemli ilkelerden biri istikrarlı ve sağlıklı bir ekosistem için biyolojik çeşitliliğinin korunması gerekliliğidir. Ekolojik sistemi bir zincire benzeten Ünver, bu zincirde bulunan her bir halkanın bu yapıyı sürdürebilmesi için gerekli olduğunu ifade eder. Ekolojik sistemi oluşturan bu zincirin halkaları birbirlerinden bağımsız değildir (Ünder, 1996: 83). Doğada canlı ya da cansız bütün varlıklar, birbirlerine sıkı sıkıya bağlı büyük bir zincirin halkalarıdır. Ekosistemin devamı için mevcut yapının sürdürülmesi gerekir. Sistemde meydana gelebilecek aksaklık bu halkalar arasında kopukluğa neden olacaktır. Bundan bütün ekosistem derinden etkilenecektir. İnsan ekosistem içinde yer alır ve onun bir parçası olarak, canlı ya da cansız diğer varlıklardan daha imtiyazlı bir konuma sahip değildir.

3. Ekoeleştiri

Günümüzde ekomekezci yaklaşım ile insanoğlunun yakın çevresi ve bu çevre ile kurduğu ilişkinin konusu çevre etiğinin konusunu oluşturur. Çevre etiği çevre sorunlarına kamuoyunun dikkatini çekmeyi, çevreyle ilgili politikalar geliştirmeyi ve bu politikaların uygulanıp uygulanmadığını takip etmeyi amaçlar. Çevre sorunlarına karşı çevresel duyarlılığının oluşturulmasını hedefler. Edebiyat eleştirmenleri ve kuramcılar çevre etiği kavramını edebiyat alanında çalışmışlardır. Ekoeleştiri bu gerekliliğin sonunda ortaya çıkmış eleştirel bir yaklaşımdır. Ekoeleştiri (ecocriticism) kelimesi, Yunanca ev anlamına gelen Oikos ve hüküm verme anlamına gelen Kritis kelimelerinin bir araya gelmesiyle türemiştir. Ekoeleştiri, ilk olarak 1978 yılında William Rueckert'in "Literature and Ecology: An Experiment in Ecocriticism" adlı deneme yazısında kullanılmıştır. Rueckert ekoeleştiriyle "edebiyat çalışmalarında çevre bilimi ve çevreyle ilgili kavramların kastetmiştir" (Glotfelty, 1996: xix-xx).

Çevre sorunlarına karşı duyarlı insanlar, özellikle 1960'lı yılların başlarından itibaren çevrecilik fikrinin gelişmesiyle çevre eleştirisi alanında yapıcı eserler üretmişlerdir. Bu eserler önceleri belirli bir çatı altında toplanmamış, çok farklı başlıklar altında sınıflandırılmıştı. 1990'lı yıllara gelindiğinde bu dağınık görüntüden uzaklaşıldı ve edebiyat eleştirisi ve kuramları alanında farklı bir yaklaşım olarak eko eleştiri yerini aldı. Ancak ilk yıllarda Amerikan Edebiyatı'yla sınırlı olan eko eleştirel yaklaşımlar günümüzde daha yaygın olarak edebiyat alanında kullanılmaktadır.

Ekoeleştirin en önemli amaçları arasında eserlerin, çevre ve doğa açısından incelenmesi gelmektedir. Ekoeleştiri ekolojik sistem merkezlidir ve insanoğlunun ekosferde canlı ya da cansız bütün varlıklarla etkileşimi üzerine yoğunlaşır. Ekoeleştiri aynı zamanda disiplinler arasıdır ve diğer disiplinleri insanların doğayla ilişkileri, çevre krizlerinin yol açtığı etik ve estetik ikilemler ve dil ile edebiyatın ekolojik değerleri nasıl aktarabileceği gibi konular üzerinde düşünmeye teşvik eder.

Dünyanın karşı karşıya kaldığı çevresel felaketlere insanlar neden olduğu için bu sorunlara çare bulması gerekende insanlardır. Çünkü insan dışında hiçbir varlık, doğaya bilinçli zarar vermemektedir. İnsanlara neden olduğu yıkımın ve yeryüzünde tek başına bulunmadığının, ekosistemi başka varlıklarla paylaştığının hatırlatılması da gerekmektedir. Bu hatırlatmanın en etkili biçimde yapılacağı alanlardan biri de edebiyattır. Glen A. Love'ın da ifade ettiği gibi *günümüzde edebiyata düşen en büyük görev tehdit altında bulunan doğal hayatta insan bilincini yeniden yönlendirmektir* (Love, 1996: 237). Ekoeleştiri, edebiyat yoluyla insanlarda doğaya karşı daha duyarlı olma bilincini aşılama amaçlar. Bu çalışmada Graham Swift'in *Su Diyarı* adlı eseri, eko eleştirel bakış açısıyla incelenecektir. Eserde, insan ve doğa arasındaki ilişkiler ele alınırken, insanın doğaya karşı takındığı ötekileştirici tutum özellikle vurgulanmaya çalışılacaktır.

4. Su Diyarı Adlı Eserde Fens'te Toprak Islahı

4 Mayıs 1949 tarihinde Londra'da doğan ve Cambridge Üniversitesi'nden 1970 yılında mezun olduktan sonra aynı üniversitede yüksek lisans öğrenimini tamamlayan İngiliz roman ve öykü yazarı Graham Swift, Londra'nın değişik kolejlerinde İngilizce öğretmenini olarak çalışmıştır. Cambridge Üniversitesinde öğrenim gördüğü yıllarda *Waterland* (Su Diyarı) adlı eserine konu olan Fens'e gider; bu bölge ve bölge insanı hakkında bilgi sahibi olur. İnsan-doğa ilişkisinin önemli bir yer tuttuğu eserde Swift, tarih öğretmeni Tom Crick'in, onun "su insanı" olarak adlandırılan ataları Cricklerin ve "toprak insanı" olarak adlandırılan ataları Atkinsonların, onları yüzlerce yıldır yaşamakta oldukları Fens'in geçmişini anlatmaktadır. Swift aynı zamanda Fens'i çevreleyen nehirlerle Fenslilerin yüzlerce yıldır devam etmekte olan mücadelelerini de anlatmaktadır.

Eserin anlatıcısı Tom Crick, çocukluk yıllarının geçtiği ve atalarının yüzlerce yıldır yaşadığı Fens'i şu şekilde anlatır: "Kİ DOĞU İNGİLTERE'NİN 2500 kusun kilometrekarelik alçak bir bölgesidir burası; batıda Midlands'ın kireçtaşı tepeleri, güneyinde ve doğusunda Cambridgeshire, Suffolk ve Norfolk'un kalkerli tepeleriyle kuşatılmıştır. Fens, kuzeyde on sekiz kilometrelik bir cephe halinde Wash üzerinden Kuzey Denize ilerler. Daha doğrusu Wash, eski topraklarını geri almak için verdiği mücadelede Kuzey Denizi kuvvetlerini yardıma çağırır. Çünkü Fens'e dair bilmek gereken ilk şey kazanılmış topraklardan oluştuğudur, eskiden su olan topraklar, hatta şimdi bile pek katı sayılmayacak topraklar" (Swift, 2007: 18). Fens tam anlamıyla bir su diyarıdır ve bu bölgede su ve toprak her zaman bir aradadır. Tom Crick'in de

ifade ettiği gibi, bu bölge arazisinin büyük kısmı, suya karşı yürütülen mücadele sonrası kazanılmış topraklardan oluşmaktadır. Yüzlerce yıl önce başlayan bu mücadele günümüzde de devam etmektedir. Fens, insanoğlunun ekolojik dengeye yaptığı müdahaleye önemli bir örnektir. Doğal bataklık olan, nehir ve deniz suyundan arındırılmış olan Fens'in arazisinin büyük bölümü sualtındadır ve akaçlama setleri, pompalar, havuz kapakları, kanallar gibi yapay yollarla, olası sellere karşı korunmaktadır. Tom Crick, yüzlerce yıl önce başlayan ve halen devam etmekte olan suya karşı yürütülen bu mücadeleyi şu şekilde ifade eder: "Toprak ıslahı. Akaçlama. Ama insan bir araziye bir gecede ıslah edemez. Bir araziye meşakkat, kesintisiz emek ve dikkat olmadan ıslah edemezsiniz. Fens'in ıslahı günümüzde bile devam ediyor. Tam olarak söylemek gerekirse, buranın ıslahı asla bitmedi, hep ıslah edilmekte burası. Pompalar, bentler, setler, tarama programları olmasa..." (Swift, 2007: 19). Daha önceleri su olan bu toprak hiçbir zaman tam anlamıyla katı değildir. Bu bölge her ne kadar yapay olarak arazi yapılmaya çalışılsa da, aslında doğal bataklıktır ve öyle kalacaktır. ıslah çalışmalarında bir aksama yüzlerce yıldır devam etmekte olan bu mücadelenin ağır bir yenilgiye uğraması anlamına gelir. Bu bakımdan Fensliler, yüzlerce yıldır kazandıkları arazileri kaybetmemek için bu yapay yollarabağımlı bir yaşam sürdürmek zorundadırlar.

Fens'te toprak ıslah faaliyetleri 1650 yılında başlar. Bu tarihte Cornelius Vermuyden, Hollanda'da uygulanan toprak ıslah metodlarını İngiltere'de uygulamak için görevlendirilir. ıslah çalışmalarından önce bölgede ıslah projelerine karşı protesto eylemleri düzenlenir. ıslah çalışmalarını engellemeye çalışan bazı gruplar, bu çalışmaların Fens'in doğal yapısını bozacağını iddia ederler. "Fens kasabasının eski durumuna tekrar gelmesi düşünülmelidir. Bunun böyle olması pek çok insan tarafından en akıllıca ve en iyi yol olarak değerlendirilmektedir... Tanrı'nın takdirine müdahale etmemek lazımdır" (Roach, 1991) ifadesiyle ıslah faaliyetlerinin sadece doğaya karşı değil, aynı zamanda Tanrı'ya karşı işlenecek bir suç olduğunu iddia ederler.

Cambridge Üniversitesinden gelen ve bölgede bilimsel araştırmalar yapan yetkililer, Fens'te yürütülen ıslah çalışmalarının bu bölgede bulunan çok sayıda balık ve kuşları barındıran üreme çiftliklerini ortadan kaldıracığını iddia ederler. Yerel halkın protestoları ve Cambridge Üniversite'sinin temsilcilerinin iddialarına karşın, toprak ıslah projesi uygulanmaya başlar (Roach, 1991). Eserde Crick, ıslah projelerine karşı yürütülen protestoları şu şekilde ifade eder:

Hollandalılar, önce Kral Charles, sonra Bedford Kontu Lord Francis'in himayesinde ve mühendisleri Cornelius Vermuyden'in idaresinde gelmişlerdi. İşverenlerinin şanına yakışır biçimde Bedford Nehri'ni kazdılar, sonra hemen yanına Yeni Bedford Nehri'ni; Ouse'un kuvvetini Ely üzerindeki serkeş ve mıymuntı yatağından alıp dümdüz bir kanalla denize vermek için. Yeni nehrin, eski Ouse'lu kuzeydeki kesişimine Denver Savağını yaptılar, güneydeki kesişimineyse Hermitage Savağını. Yan geçitler, hendekler, kanallar, damarlar kazdılar ve 25.000 dönümlük araziye kışın olmasa da yazın otlak haline getirdiler (Swift, 2007: 20).

5. Su Diyarı Adlı Eserde Su ve Toprak İnsanları

Tom Crick'in "su insanı" olan ataları Crickler, ilk önceleri toprak ıslah çalışmalarını destekleyen Fenslilerden farklı düşünürler. Tom Crick'in ataları toprak ıslah çalışmalarından rahatsız olurlar. Tom Crick, ataları Cricklerin toprak ıslah faaliyetlerinden duyduğu hoşnutsuzluğu "Babamın dedeleri onlara karşı çıktı ve ikisibu yüzden asıldılar" (Swift, 2007: 20) ve "Belki Leem'in kıyılarında bir yerlerde Crickler de seyrediyor -baba William, yanında Francis ve Joseph kardeşler. Ama onlar diğer izleyiciler gibi yürekten sevinmiyor" (Swift, 2007, s. 75) ifadeleriyle belirtir. Çünkü Crickler suya karşı mücadele veren değil, tam aksine yaşamları suya bağlı insanlardır. Yılan balığı ve yaban ördeği avlayarak geçimlerini sağlarlar ve çok uzun yıllar toprak ıslah faaliyetlerine tepki göstermeye devam ederler.

ıslah projelerinin ilk yıllarında, bu projenin gerçekleşmemesi için sabotaj eylemleri düzenlenir. Protestocular, ıslah projesi aleyhine el ilanları dağıtırlar ve protestolarını parlamentoya iletirler. Ancak bu protestolar "Evcil bir koyun, yaban ördeğinden daha iyidir; iyi semirmiş bir öküz iyi yetişmiş bir yılanbalığından daha iyidir" (Roach, 1991) gibi ifadelerle bastırılır. Toprak ıslahını destekleyenler, protestocuları baskılarla eylemlerinden vazgeçmeye zorlarlar. Crickler de uzun süren tepkilerine karşın, başka çareleri olmadığı için toprak ıslahını savunan insanların saflarına geçmek zorunda kalırlar. Saf değiştirerek toprak insanına dönüşen Crickler, bu andan itibaren yaşamlarına toprak tulumbacıları olarak devam ederler. Bir bakıma Fens halkıyla beraber Fens'in coğrafyasının yavaş yavaş değişmesine katkı sağlarlar:

Su insanı olmayı bırakıp, toprak insanına dönüşmüşlerdi; balık ve kuş avlamayı bırakıp, toprak tulumbacıları olmuşlardı. Su adına değil suya karşı mücadele veren Fens'in kaderine ortak olmuşlardı. Bir buçuk asır boyunca Bedford Nehriyle Büyük Ouse arasındaki toprakları kazdılar, akaçladılar, suyunu pompaladılar, çizmeleri daima çamurlu, çabalarının İngiltere haritasının nasıl azar azar değiştirdiğinden bihaber (Swift, 2007: 21-22).

"Su insanı" olan Crickler, toprak alım satımıyla ve bira imalatıyla zenginleşen Atkinsonlar adına çalışmaya başlamalarına karşın, suya aittir ve her zaman doğanın bir parçası olarak, doğayla iç içe

yaşamlarını sürdürürler. Geçimlerini nehirlerden sağlamaya devam ederler. Tom Crick'in babası Henry Crick ve büyük erkek kardeşi Dick Crick su insanı olma özelliklerini hiçbir zaman kaybetmezler:

Ya da belki su insanı olmayı bırakmamışlardı. Belki de amfibi oldular. Çünkü toprağı akaçlıyorsan suyla yakından ilgilenmen, huyunu suyunu bilmen gerekir. Ekili toprağı koruma çabalarına rağmen içten içe, eski, tarihöncesi sel baskınına ait olduklarını biliyorlardı. Bu yüzden de Leem'deki havuz kapağının bekçiliğini yapan baba hâlâ yılanbalığı yakalar, geceleri savak kapılarına yaslanıp suya bakardı – ne derler, suyla tefekkür birbirinden ayrılmazmış (Swift, 2007, s. 22).

Zihinsel engelli olduğu için "patates kafa" lakabı takılan Dick, sürekli olarak mil kokar, çok iyi yüzücüdür ve insandan çok suda yaşayan canlılarla özdeşleştirilmiştir. Su insanı olan ve insandan çok makineye benzeyen Dick, soğukkanlı ve duygusuzdur:

Sonra atlıyor. Uzun menzilli, güçlü bir kavis çizerek. Sonradan ortaya atılacak demir zincirine ya da bocurgat halatlarına dolandığı teorisini geçersiz kılacak kadar uzun menzilli; havada uçarken tek bir şeyin, görünüşe göre uzusuz süreklilik oluşturan vücudunu seyredebileceğimiz kadar uzun menzilli ve güçlü, öyle ki bir dalış uzmanı olsa burada doğuştan gelme bir dalgıç, bir balıkadam olduğunu söyleyebilirdi(Swift, 2007:337).

Toprak ıslahı pek çok arazi simsarlarının ortaya çıkmasına da neden olur. Tom Crick'in "toprak insanı" olan ataları Atkinsonlar toprak simsarlığıyla zengin olmayı amaçlarlar. Toprak insanları doğaya müdahale ederken, aslında iklim değişikliğine neden olduklarının ve daha sonraki yıllarda meydana gelecek felaketlerin farkında değildir: "Bir zamanlar üzerinde sık ormanlar varmış, ama iklim değişiklikleri sonucunda bölgeyi tekrar su bastığında bozulup batmışlar. Şimdi ülkenin pancar ve patates üretimindeki bir numaralı toprağı, o zengin kara toprak eskinin ormanları"(Swift, 2007: 25).Arazi simsarlığına ilk önce William Atkinson başlar ve onun başlattığı toprak alım işine onun ölümünün ardından Thomas Atkinson devam eder. Thomas Atkinson, toprak satın alma işini iyice ilerletir. Çok ucuz fiyat karşılığında araziler satın alır ve satın aldığı arazilerin sularını tahliye ederek, beş altı yıl sonra bu arazileri on katı fazla fiyata satar(Swift, 2007: 71).Tom Crick'e göre Crickler sudan zuhur ederken, Atkinsonlar topraktan zuhur ederler. Thomas Atkinson'un Leem kıyılarından arazi satın almasındaki amaç,sahip olduğu araziye genişleterek, bira üretimini arttırmak ve böylece toprak sayesinde daha da zengin olmaktır.Toprak satın alamadığı yerlerde ortaklıklar kurmaya çalışır. Fensliler, Atkinsonların toprak simsarlığı sayesinde zenginleşmelerine şahit olurlar. Bu durum eserde şu şekilde ifade edilmektedir: "Trafalgar Savaşının yapıldığı yıla kadar Thomas, Leem kıyısında 48.000 dönüm arazinin suyunu tahliye etmişti; düzinelerce hendek kazmıştı; altmış küsur rüzgâr pompası çalıştıyordu; kiracı çiftçiler bereketli toprak karşılığında bereketli kiralar ve akaçlama bedelleri ödüyorlardı" (Swift, 2007: 73).

İngiltere'nin tarım ihtiyacının önemli bir bölümü bu bölgeden karşılandığı için kazanılan bu verimli araziler çok önemlidir. Fens'in arazisi zor kazanılmıştır, ancak daha da zor olanı ele geçtiğini düşündüğü bu toprağın kendilerinde kalması için yürütmek zorunda oldukları mücadeledir. Çünkü Fens'in arazisi hiçbir zaman tam anlamıyla insanoğlunun eline geçmez. Toprak ıslahı çalışmalarını yürütenler doğanın bu işgale tepki göstereceğini göz ardı ederler. Doğanın tepkisi insanların tepkisinden çok daha serttir ve bazı zamanlar öldürücü olabilmektedir. Bu mücadelede Fensliler için her şeyden daha önemlidir. Bu yüzden, dünyayı derinden etkileyen Fransız Devrimi, I. ve II. Dünya Savaşları gibi olaylar Fenslileri fazlaca ilgilendirmez:

Günün birinde sizin derslerinize konu olsun diye devrim kazanı Paris'te kaynamaktayken, onlar her zamanki gibi kazmakla, pompalamakla ve kıyıları yükseltmekle meşguldüler. Fransa'da temeller sarsılırken, bir arazi işte böyle yoktan yaratılıyordu, günün birinde dönüm başına dört ton patates, beş çuval buğday verecek, sizin müstakbel tarih öğretmeninizin evini de barındıracak bir arazi (Swift, 2007: 19).

21 Ekim 1805 tarihinde İngiliz donanmasının Fransız ve İspanyol donanmalarına karşı İspanya'nın güneyinde Trafalgar Burnu'nda yaptığı ve zafer kazandığı, böylece Napolyon'un Britanya'yı işgal etme hayallerini suya düştüğü Trafalgar Savaşı sırasında Tom'un atalarından Thomas Atkinson, savaşın yapıldığı yıla kadar çok önemli miktarda suyu tahliye ederek bereketli topraklar elde eder. Dünyanın geri kalan yerlerindeki savaşlar ne onu ne de Fens halkını ilgilendirir:

Trafalgar Savaşının yapıldığı yıla kadar Thomas, Leem kıyısında 48.000 dönüm arazisinin suyunu tahliye etmişti; düzinelerce hendek kazılmıştı; altmış küsur rüzgâr pompası çalıştıyordu; kiracı çiftçiler bereketli topraklar karşılığında bereketli kiralar ve akaçlama bedelleri ödüyorlardı(Swift, 2007: 73).

Fenslilerin mücadele verdikleri nehirlerden ve Sanskritçe'de "su" anlamına gelen "Ouse" nehri Fensliler için "suratsız, kibirli ve yılan balığı gibi kıvrak ve oynaktır" (Swift, 2007: 139) Ouse nehrine ilk olarak Romalılar boyun eğdirmeye çalışır, ancak başarılı olamazlar. Ouse hiçbir zaman boyun eğmeyeceğini pek çok defa tekrarlayan sellerle ispatlar. Toprak ıslah çalışmalarına karşı tepki gösteren insanlar yenilgiye uğramış ve susturulmuştur, ancak doğanın kendisi kendisine karşı yapılan ihaneti affetmez. Elde edilen kazanımlar uzun vadeli olmadığını ve karşılığında kayıplar verileceğini Crick, "Suyla çalışıyorsan onu tanıman ve saygı duyman gerekir. Ona boyun eğdirmek için emek harcıyorsan günün birinde

başkaldırabileceğini ve bütün emeklerini boşa çıkarabileceğini bilmen gerekir” (Swift, 2007: 22) şeklinde iddia eder. Swift, insanların doğaya saygı duymaları gerektiğini, aksi takdirde doğanın neden olacağı felaketler katlanmak zorunda kalacaklarını ifade eder. Seller bir bakıma insanların kendisine saygı göstermediği doğanın insanlardan intikam almasıdır.

Leem ve Ouse arasında kurulan Gildsey kasabası sel sularıyla esaslı bir mücadeleye odaklanır. Sellerin ilki 1713 yılında meydana gelir. İslah faaliyetlerinin ardından gerçekleşen bu ilk sel felaketi, suyun insana karşı kazandığı ilk zaferdir, ancak sonuncu da olmayacaktır. Bu selle birlikte savak kapağı yıkılır ve yüzlerce yıl büyük mücadelelerle kazanılan topraklar su altında kalır. Bu ilk sel felaketini Tom Crick şu şekilde ifade eder: “1690’larda Bedford Nehri kıyısında yirmi metrelik bir boşluk açtı. 1713’te Denver Savağı işlemez oldu; altında biriken mil öyle fazlaydı ki, Bedford Nehrinin suları denize boşalmak yerine yukarı, eski Ouse’dan Ely’ye aktılar. Binlerce dönüm çiftlik arazisi sular altında kaldı. Millet evinde yatağına sandalla gidiyordu” (Swift, 2007: 21). Bir sonraki sel felaketi ilkinde göre daha şiddetlidir, ancak can kaybının yaşanmadığı sel 1815-1816 kışında meydana gelir. Tom Crick’in de ifade ettiği gibi atalarından en çok Thomas Atkinson’un etkilendiği ve Fenslilerin kıtlık tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı bu olayın telafisi mümkündür. Sel sadece maddi zararlara yol açmıştır:

1815-16 kışında yağmur Leem Nehriyi kabartınca, nehir Apton’la Hockwell arasında kıyıları yıkar ve yirmi dört bin dönüm yeni sürülmüş çiftlik arazisini sel basar. Üzücü ama atlatması mümkün bir felaket: Atkinson işbirliği hemen durumu kontrol altına alır ve hasar üç ay içinde giderilir. 1816’da buğday fiyatı iki katına çıkar ve Thomas’ın zengin çiftlik arazisi temin ettiği kiracı çiftçiler kiralalarını da, çalıştırdıkları işçilerin ücretini de ödeyemez olurlar. Napolyon yenilmiştir: Fakirler açlıktan kırılır (Swift, 2007: 75).

Suyun insana karşı elde ettiği bu zaferde altı bin dönüm arazi sular altında kalır. 1874 yılı Ekim ayında Tom’un büyük dedesi Ernest Atkinson’un büyük annesi Sarah Atkinson’un toprağa verilmesinin hemen ardından meydana gelen bir sonraki sel diğerlerine kıyasla daha yıkıcıdır. Bu selde sadece mal kaybı meydana gelmez. Sel kırk dört kişinin boğularak ölümüne, sekiz kişinin kaybolmasına neden olur. Aynı zamanda sekiz yüz inek, bin iki yüz koyun telef olur. Çok sayıda ev, yol, köprü, demiryolları, kanallar ve pompalar büyük zarar görür. Tom Crick, Gildsey’deki bu en büyük sel felaketinin olumsuz sonuçlarını şu şekilde ifade eder:

Havadan bakıldığında (gerçi 1874’te helikopter yoktur – sulara gömülmüş çatılar ve arabaları gösteren titre haber bülteni çekimleri de) Gildsey, etrafı hendeklerle çevrili, dışarı kapanmış ve kendini savunmak için eteklerini toplamış bir yerleşime benziyor olmalıydı; aşağı kısımları suya gömülmüş, birahane ve dok ayrı oluşumlar gibi, iki tahliye kanalı çamur kahverengisi bir at nalı oluşturuyor, sel sularını batıdaki otlaklara yönlendiriyor ve böylece kasabayı eskisi gibi yine adaya dönüştürüyor.

....

Yağmur gerçekten de çok -gaddarca çok- yağmıştır. Norfolk’un batıya bakan tepelerine. Leem sınırlarını öyle hor görmüştür ki helikopterden bakılsa, fersah fersah uzanan yükseltilmiş kıyıları suyun perdahı üzerinde, bir aynadaki çizikler gibi, birbirine paralel siyah çizgiler olarak seçilecektir sadece. Hockwell Deresi taşıp Walsh Fen’i basar. Apton’daki köprü tehlike altındadır (Swift, 2007: 98-99).

Suya karşı yürütülen mücadelede kısa süreli bir ara bile bu mücadelenin insanın aleyhine sonuçlanmasına neden olabilir. Fens sakinleri bu mücadelelerine dünyayı derinden etkileyen Birinci Dünya Savaşından dolayı ara vermek zorunda kalırlar ve bunun sonucu olarak 1916 yılından itibaren üç yıl boyunca ıslah işlerinde çalışanlar cepheye gittiği için Fens ahalisi sellere teslim olur:

Sular döner. 1916, 17 ve 18’de tarlaları çok sel basar, kıyılarda çok hasar olur, geçitlerde aşırı mil birikir, çünkü normalde akaçlama ve ıslah gibi barışçıl işlerde çalışanlar ortalıkta yoktur. 1917’de Leem Nehri Akaçlaması ve Seyrüsefer Komitesi çalışanlarından, Cambs, Hockwellli George ve Henry Crick’e celp gelir, üniforma giyip silah kuşanmaları için (Swift, 2007: 27).

Bu sel felaketi sonucunda kıyılarda önemli hasarlar meydana gelir. Dünyadan çok uzakta bir yer olarak tanımlanan Fens, Birinci Dünya Savaşı’nın etkilerini bu sel felaketiyle hisseder. Eserde en son sel felaketi 1947 yılında meydana gelir. Bu sel felaketinin Tom Crick için ayrı bir önemi vardır. Sel sırasında savak kapağındaki görevini terk etmeyi reddeden Henry Crick zatürreeye yakalanır ve çok geçmeden yaşamını yitirir.

Sonuç

Graham Swift, gerçek hayatta da ziyaret ettiği ve gözlemlendiği bir durumu, ailesinin ve Fens’in de geçmişini de aktararak, anlatmaktadır. Fens’in maruz kaldığı durum, insanların doğaya yaptığı müdahalelerden sadece bir tanesidir. Bu türden müdahaleleri günümüzde de görebilmek mümkündür. İnsanlar sadece maddi kazanç uğruna, doğa zarar vermektedir. Ancak bu zararın sadece doğayla sınırlı kalmayacağını göz ardı etmemektedirler. Çünkü insanlarda yıkmaya çalıştıkları doğanın bir parçasıdır. Neden olduğu yıkımların sonunda kendilerini de olumsuz yönde etkileyeceğini göz ardı ederler. Bu Fens’te yürütülen toprak ıslah faaliyetlerinde açıkça gözler önüne serilmektedir. 1650 yılına kadar doğayla uyumlu bir yaşam sürdüren

insanlar, bu tarihten itibaren doğayı bir araç olarak kullanmaya çalışırlar. Doğal olmayan yollarla tarımsal amaçlı toprakları, Ouse ve Leem gibi nehirlerden elde etmeye çalışırlar. İlk yıllarda başarılı görülse de, bu faaliyetlerin ne kadar başarısız olduğu, ilki 1713 yılında sonucusu da Tom Crick'in babası Henry Crick'in ölümüne neden olan 1947 sel felaketleriyle gösterilmektedir. Swift bu eserle, okuyucularına Tom Crick'in ataları olan ve "su insanları" olarak anlatılan Crickler gibi olmalarını salık verir. Aksi takdirde, sonunda "toprak insanları" olarak adlandırılan ve toprağı kendi menfaatleri için kullanan Atkinsonlar gibi sürekli sorunlarla karşılaşabileceklerini ima eder.

KAYNAKÇA

- ÇOBAN, Aykut (2002). *Çevreciliğin İdeolojik Unsurlarının Eklemlenmesi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Sbf Dergisi.
- ERTAN, AKKOYUNLU Kıvılcım (1998, MART 1). "Çevre Etiği". *Anme İdaresi Dergisi*.
- GLOTFELTY, Cheryll (1996). *The Ecocriticism Reader: Landmarks İn Literary*, Georgia: University of Georgia Press.
- LOVE, Glen, A. (1996). "Revaluıng Nature, Toward An Ecological Criticism", *Ecocriticism Reader: Landmarks İn Literary* , s. 225-241). London: University of Georgia Press.
- ROACH, J. (1991). "Draining Fens". 10 14, 2012 Tarihinde Postimperial And Postcolonial Literature in English: www.postcolonialweb.org/uk/gswift/w1/techno5.html adresinden alındı
- SWIFT, G.raham(2007). *Su Diyarı (1983)*, (Çevr. Ashı Biçen), İstanbul : Metis Yayınları.
- ÜNDER, H. (1996). *Çevre Felsefesi Etik ve Metafizik Görüşler*, Ankara: Doruk Yayınları.